Sosiaali- ja terveysministeriö

Kotoutumistuki

Hallituksen esitys yleistukilain, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta (HE 109/2026 vp)

Hallintovaliokunnan kuuleminen 5.10.2026

Jere Päivinen, neuvotteleva virkamies

Kotoutumistuen tavoitteet

- Porrastaa työttömyyden ajalta maksettavan etuuden suuruus Suomessa työskentelyn tai asumisen keston mukaan
- Luoda etuusjärjestelmään kannustin oppia kotimaista kieltä
- Vahvistaa omaa vastuuta ja omistajuutta tuloksellisesta kielenoppimisesta ja työmarkkinoille pääsystä
- Vahvistaa pääsyä kotoutumisen alkuvaiheessa tarvetta vastaavaan työllistymistä tukevaan taikka suomen tai ruotsin kielitaitoa edistävään palveluun kohtuullisessa ajassa

⟶ Hallitusohjelman mukaisesti vahvistaa työn merkitystä Suomeen kotoutumisen avaintekijänä

Kotoutumistuen esitetyt säännökset

- Yleistuki maksettaisiin kotoutumistukena henkilölle, joka **ei täytä työskentely-** (työssäoloehto) **tai asumisaikavaatimusta** (3 vuotta edeltäneen 10 vuoden aikana)
  - Toisessa EU- tai ETA-maassa tai Sveitsissä asuttu aika huomioidaan
- Asumisaika- ja työskentelyvaatimusta **ei sovellettaisi**, jos henkilöllä on osoitus **suomen tai ruotsin kielen** riittävästä taidosta
  - Äidinkieli, perusopetuksen tai lukion oppimäärä, koulutustutkinto tai osoitus B1.1 tason kielitaidosta kielen kahdella osa-alueella
  - Lisäksi ei sovelleta, jos henkilö ei voi osoittaa kielitaitoa vammaisuuden tai muun vastaavan syyn takia
- **Kotoutumistuen nettotaso** vastaisi perustoimeentulotuen yksinasuvan perusosaa = kotoutumistuki bruttomääräisenä 33,64 euroa päivässä (2026 tasossa) = **90,4 % yleistuen määrästä**.
- Kotoutumistukea **sovellettaisiin ainoastaan lain voimaantulon jälkeen** (1.4.2027) maahan muuttaviin.
- Jos asumista tai kielitaitoa koskevan edellytyksen selvittäminen viivästyy, yleistuki myönnetään väliaikaisesti kotoutumistukena selvittämisen ajaksi

Muut esitetyt muutokset

- Tilapäisen suojelun perusteella maassa oleville (ukrainalaisille) oikeus yleistukeen tai kotoutumistukeen
  - EU-neuvosto päättänyt esityksen antamisen jälkeen tilapäisen suojelun jatkosta 4.3.2028 asti

- *Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lakia* esitetään muutettavaksi siten, että työvoimapalveluiden järjestämislakiin säädettäisiin työvoimaviranomaiselle velvoite tarjota työllistymistä tukevaan taikka suomen tai ruotsin kielitaitoa edistävää palvelua viimeistään, kun työnhaku on ollut voimassa yhteensä kuusi kuukautta (takuuaika).

- *Yleisistä kielitutkinnoista annettua lakia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että suomen tai ruotsin kielen keskitason YKI-tutkinto tai sen osakoe olisi maksuton niille henkilöille, jotka eivät osallistuisi kotoutumiskoulutukseen omista valmiuksistaan, taidoistaan tai tarpeistaan johtuen.

Kotitalouksien taloudellinen asema

- Käytettävissä olevat tulot alenisivat osalla kohderyhmään kuuluvista henkilöistä nykyiseen järjestelmään verrattuna
  - Vaikutuksiin vaikuttavat esimerkiksi asumiskustannukset, perheen koko ja muut käytettävissä olevat tulot
  - ➢ Toimeentulotuki korvaa tasoeron noin kolmannekselle

- Tavoitteena nopeampi palveluihin pääsy, kielen oppiminen ja työllistyminen
  - ➢ Myönteisiä vaikutuksia kohderyhmän käytettävissä oleviin tuloihin, jos kielen oppiminen nopeutuu ja työllisyys vahvistuu
  - ➢ Esitetyn muutoksen arvioidaan vaikuttavan keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä myönteisesti kohdejoukon käytettävissä oleviin tuloihin

Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon ja lapsiin

- Vaikutukset kohdistuisivat suhteellisesti useammin naisiin
  - Noin 61 % arvioidusta kohdejoukosta naisia

- Lapsivaikutukset välittyvät pääasiassa perheiden toimeentulon kautta, mutta myös vanhempien heikon kotimaisen kielen osaamisen kautta
  - Toimeentulotuki korvaa tasoeron, jolloin vaikutus ei ulotu kaikista pienituloisimpiin

➢ Riittävä paikallisen kielen osaamisen vahvistaisi työllisyyden ja käytettävissä olevien tulojen ohella henkilön ja kotitalouden toimijuutta ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa

➢ Myönteinen vaikutus sukupuolten tasa-arvoon sekä lasten asemaan

Kotoutumistuen taloudelliset vaikutukset (milj.€)

Suorat julkisen talouden vaikutukset	2027	2028	2029	2030
Toimeentulotuki	0,2	0,8	1,7	2,1
Yleinen asumistuki	0,1	0,3	0,6	0,7
Yleistuki	-0,6	-3,0	-6,0	-7,6
Verotus	0,1	0,6	1,2	1,5
Takuuaika	7,3	10,9	12,2	12,8
Yhteensä	**7,1**	**9,6**	**9,7**	**9,5**

- Esityksessä on arvioitu, että noin 15 % yleistuen säästöistä kohdistuu kuntien maksuosuuksiin:
  - 2027: 0,1 milj.€; 2030: 1,1 milj.€
- Toimeentulotuen rahoitus jakautuu puoliksi kuntien ja valtion välillä ja näin ollen myös kuntien kustannukset kasvavat:
  - 2027: 0,1 milj.€; 2030: 1,1milj.€
- Takuuaikaa koskevan säännöksen säätämisen myötä työvoimaviranomaisten kustannuksia lisäisivät ne henkilöt, jotka eivät nykytilanteessa ole päässeet palveluihin lainkaan
- Lisäksi kertaluonteisten kustannusten yhteenlaskettu määrä on arviolta noin 433 000 €

Yleistukioikeus tilapäisen suojelun perusteella maassa oleville

	Vaikutus 04/-12/2027 (milj.€)
Asumistuki	-4,5
Toimeentulotuki	-69
Yleistuki	90
Verotus	-18,8
Yhteensä	2,3

- Oikeus yleistukeen kasvattaisi sen kustannuksia, mutta vastavuoroisesti vähentäisi perustoimeentulotuen ja yleisen asumistuen kustannuksia.
- Muutos vähentäisi perustoimeentulotuen menoja synnyttäen kuntatalouteen noin 46 miljoonan euron säästön.
  - Osa säästöstä kuitenkin ohjautuisi yleistuen rahoitukseen.
- Lisäksi työvoimaviranomaisen harkinnan perusteella maksettavan kulukorvauksen osalta kuntien peruspalvelutehtävän supistuu 5,25 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja valtion kulukorvauksen maksamiseen liittyvän rahoitusvastuu lisääntyy vastaavalla summalla.

Kotoutumistuen työllisyysvaikutukset

- Kotoutumistuen työllisyysvaikutus on sidoksissa tulevien maahanmuuttajien määrään
- Keskimääräiseksi työllisyysvaikutukseksi on arvioitu noin 200 henkilöä per vuosi
- Työllisyysvaikutuksessa ei ole huomioitu mahdollisia käyttäytymismuutoksia, jotka perustuvat kielitaidon kehitykseen

Viranomaisvaikutukset

- Vaikuttaa Kansaneläkelaitoksen yleistuen käsittelyprosessiin uuden työvaiheen muodossa
  - Vähäinen vaikutus kokonaisuuden kannalta, mutta yksittäisten hakemusten kohdalla työmäärä ja käsittelyaika saattavat kasvaa
- Tilapäisen suojelun perusteella maassa olevien yleistuki oikeus kasvattaa yleistuen ratkaisumääriä, mutta ei vähennä samassa suhteessa perustoimeentulotuen ratkaisumääriä
  - Seurataan muutoksen vaikutuksia
- Vaikutuksia myös työvoimaviranomaisen työmäärään
  - Takuuaika säännöksestä seuraava kustannusten nousu korvataan

jere.paivinen@gov.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö